

ARNOLD DAGHANI ŻYDOWSKI MALARZ W OBOZIE PRACY PRZYMUSOWEJ

W obozie, powstały w 1943 r. w obozie pracy przymusowej Mihailowka.
The Arnold Daghani Trust

Biografia

Arnold Daghani i jego żona Anișoara pochodzą z Bukowiny. Latem 1942 r. zostali wraz z innymi Żydami z Rumunii wydani sojusznikiem Niemcom. Grupa ta została przetransportowana do obozu pracy przymusowej dla Żydów „Durchgangstraße IV” na terenie okupowanej Ukrainy. W zamian za żywność Daghani malował portrety nadzorców i pracowników niemieckiej firmy Dohrmann, w której był przymusowo zatrudniony. W 1943 r. udało im się uciec, kiedy w ogrodzie na terenie głównej siedziby firmy budowlanej układano mozaikę orła Rzeszy. Ukraiński szewc dowiódł ich do granicy rumuńskiej. Przeżyli w Rumunii wojnę. W 1958 r. małżeństwo Daghani opuściło komunistyczną Rumunię. Żyli w Izraelu, Szwajcarii, we Francji, we Włoszech i w Wielkiej Brytanii. Daghani nadal zajmował się w swojej sztuce tematyką z czasu w obozie pracy przymusowej. Jako artysta nigdy nie odniósł sukcesu. Umarł w 1985 r. kilka miesięcy po swojej żonie.

SKĄD POCHODZI TEN OBRAZ?

Arnold Daghani namalował ten obraz w obozie pracy przymusowej Mihailowka. Zapakował swoje przybory rysunkowe podczas deportacji z Cernăuți na polecenie rumuńskiej policji, która zabrała jego i jego żonę. Podczas ucieczki do Rumunii nosił przy sobie swoje obrazy w blaszanej puszcze.

Część swoich obrazów sprzedał w 1960 r. izraelskiemu Miejscu Pamięci o Holokauście Yad Vashem. Ten obraz zachował. Po wojnie przygotował folię, na której po przyłożeniu do obrazu można odczytać nazwiska przedstawionych na nim ludzi. Znajduje się ona w zbiorach (w formie spadku) w bibliotece University of Brighton i jest pod opieką administracyjną Arnold Daghani Trust.

JAKIE HISTORIE MOŻNA POŁĄCZYĆ Z TYM OBRAZEM?

Obraz pokazuje, w jakich warunkach musieli żyć ludzie w obozie pracy przymusowej w Mihailowce. Mimo to próbowali prowadzić normalne życie. Koje w łóżkach piętrowych Daghani nazywał klatkami: dwie lub trzy osoby musiały dzielić się taką klatką.

Kobieta na górze po lewej to Anișoara Daghani. Na koi poniżej przedstawione jest małżeństwo Ebnerów z synem. Kobieta, która na dolnej koi pisze list, nazywa się Steiner. Po prawej stronie na górnej tylnej klatce widać Klarę Schärf, obok dr Kiermayer, mężczyzna z siwą brodą. Poniżej po prawej w kącie siedzi pani Freyer. W centralnym punkcie obrazka pan Sporn goli ukraińskiego wartownika. Pomaga mu przy tym Bertha Landmann. Z wyjątkiem Anișoary Daghani i Sporna, którym udało się uciec, wszyscy widoczni na tym obrazku zostali w grudniu 1943 r. rozstrzelani.

NOTAKI ARNOLDA DAGHANIEGO

Po udanej ucieczce Arnold Daghani spisał wspomnienia w formie dziennika. Zawarł w nim również następujące myśli:

Sobota, 17 lipca 1943 r.

[...] Zastanawiałem się, co ludzie, którym pokażę w domu te obrazki, będą mogli o nich powiedzieć. Czy będą dokładnie tak, albo podobnie reagować jak inni ludzie w obozie? [...] Dla Selmy moje obrazki wyglądają tak „łagodnie”, ponieważ jej zdaniem nie pokazują wystarczająco okrucieństwa. Chciałem przy tym pokazać tylko życie w obozie. Czy mi się to udało? Bóg jeden wie. Czułem te obrazki w mojej teczce, blaszana puszka uwierała.

The Arnold Daghani Trust

WYSTAWA

1 Oswajanie

Sceny 1|1|1 1|1|2 1|1|3 1|2|1 1|2|2 1|2|3 1|2|4 1|3|1 1|4|1 1|4|2 1|4|3 1|4|4 1|5|1

2 Radykalizacja

Sceny 2|1|1 2|1|2 2|1|3 2|1|4 2|1|5 2|1|6 2|2|1 2|2|2 2|2|3 2|2|4 2|2|5 2|2|6 2|3|1 2|3|2 2|3|3 2|3|4 2|3|5 2|3|6

3 Zjawisko masowe

Sceny 3|1|1 3|1|2 3|1|3 3|1|4 3|1|5 3|2|0 3|2|1 3|2|2 3|2|3 3|2|4 3|2|5 3|3|1 3|3|2 3|3|3 3|3|4 3|4|0 3|4|1 3|4|2
3|4|3 3|4|4 3|4|5 3|5|1 3|5|2 3|5|3 3|5|4 3|6|1 3|6|2 3|6|3 3|7|1 3|7|2 3|7|3 3|7|4 3|7|5 3|7|6 3|7|7 3|8|1 3|8|2

4 Długa droga do uznania krzywd

Sceny 4|1|1 4|2|1 4|3|1 4|4|1 4|4|2 4|4|3 4|4|4 4|5|1 4|6|1 4|6|2 4|6|3 4|6|4 4|6|5 4|6|6 4|6|7 4|6|8

ODNOŚNIKI

- ▶ Do sceny 2|2|2 należy witryna, w której pokazane zostały cztery obrazki Arnolda Daghaniego. Poza tym możecie tu wysłuchać dalszych fragmentów wspomnień, które mają coś wspólnego z obrazkami.
- ▶ Durchgangstraße IV (droga tranzytowa IV), przy której Daghani musiał wykonywać pracę przymusową na terenach okupowanej Ukrainy, zaczynała się dalej na zachodzie: w Dystrykcie Galicja w okupowanej Polsce. Na pulpicie w scenie 2|2|2 chodzi o roboty przymusowe przy Durchgangstraße IV w okupowanej Polsce. Zostali tam przedstawieni dwaj Niemcy, których zachowanie bardzo się różniło.

PYTANIA O PRZYCZYNY

- ▶ W witrynie 2|2|2 znajdziecie obok obrazka zatytułowanego *W obozie* trzy dalsze obrazki Arnolda Daghaniego. Wybierzcie jeden z nich i opiszcie go dokładnie. Pozyskajcie ze stacji odsłuchowej dalsze informacje na ten temat. Czego dowiedzieliście się o sytuacji żydowskich robotników przymusowych?
- ▶ Daghani zastanawiał się, co inni ludzie będą myśleli o jego obrazkach. Jakie jest wasze zdanie na ten temat? Czy powinien ukazać więcej okrucieństwa, jak krótko przed śmiercią postulowała młoda poetka Selma Meerbaum-Eisinger?

- ▶ Przez całe swoje życie Daghani zajmował się w swoich dziełach wydarzeniami w obozie pracy przymusowej. Próbował ustalić możliwie wszystko na temat losu tych, którym nie udało się uciec. Ciągłe układał listy rozstrzelanych. Jak myślicie, dlaczego wspomnienie o zmarłych było dla Daghaniego tak ważne?
- ▶ Na pulpicie sceny 2|2|2 znajduje się stacja odsłuchowa z dwoma wspomnieniami o obozie pracy przymusowej w Kurowicach. Ten obóz znajdował się również przy Durchgangstraße IV. Spróbujcie za pomocą tych relacji opisać sytuację żydowskich robotników przymusowych.

PYTANIA O MOŻLIWOŚCI DZIAŁANIA

- ▶ W scenie 2|2|2 zostali przedstawieni dwaj różni Niemcy, obaj pracowali w administracji cywilnej w Dystrykcie Galicja: Fritz Katzmann i Eberhard Helmrich. Podsumujcie, co tych dwóch mężczyzn zrobiło i jak wykorzystali swoje możliwości działania. Wyobraźcie sobie, że macie możliwość przeprowadzenia z nimi wywiadu: jakie zadalibyście im pytania, aby ustalić, dlaczego zachowywali się tak, a nie inaczej?